

Ὅμως μιὰ φορά θὲ νᾶρθῃ ἡ μέρα, καὶ ἡ φωτιὰ στὶς φλέβες μου εἶναι ἀποκαμένη, μὲς στὸ στήθος μου φωλιάζει ὁ χειμώνας, τὰ λευκά του χιονάνθια φτερουγίζουν ἐπιρὰ στὸ κεφάλι μου κ' οἱ κατάχινες του πελοσκεπάζουν τὰ μάτια μου. Σὲ μουχλιασμένους τάφους κούτουνται οἱ φίλοι μου, ἐγὼ μόνος ἀπόμεινα, σὰν τὸ ἔρημο στάχυ πού ὁ θεριστὴς τάλησμήνησε, μιὰ νέα γενεὰ ἀναβλάστησε μὲ νέθους ἀφθους καὶ νέες ἰδέες, σαστισμένοι ἀκούω καινούργια ὀνόματα, καινούργια τραγούδια, τὰ παλιὰ ὀνόματα σβύσανε, ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔσβυσα, ἀπὸ λίγους ἴσως ἀκόμα τιμημένοι, ἀπὸ πολλοὺς περιγελασμένοι, ἀπὸ κανέναν ἀγαπημένος. Καὶ τρέχουνε σιμά μου τὰ ροδομάγουλα παιδιὰ καὶ μοῦ ἀπιθώνουνε τὴ γέρινη λύρα στὸ τρεμουλιαστὸ χέρι καὶ λένε γελώντας : Ἄρκετὸν καιρὸ ἔχεις πού σὴ πασες, γέρο-τεμπέλη ἀσπρομάλλη, τραγούδα μας πάλι τραγούδια ἀπὸ τὰ ὄνειρα τῆς νιότης σου».

Τότες ἀδράχῳ τὴ λύρα κ' οἱ παλιὲς χαρὲς κ' οἱ παλιοὶ πόνοι ξυπνάνε, οἱ κατάχινες σκορπίζονται, δάκρυα λουλουδιάζουνε στὰ νεκρωμένα μου μάτια, ἡ ἀνοιξὴ σκιρτάει πάλι στὸ στήθος μου, γλυκὴχοι τόνοι μελαγχολίως ἀπαλοτρέμουνε στὶς χορδὲς τῆς λύρας μου, ξαναβλέπω τὸ γολαζοκύματο ποτάμι καὶ τὰ μαρμαρένια παλάτια καὶ τὰ ὄραϊα γυναικεία καὶ κοριτσιάστικα πρόσωπα—καὶ τραγουδῶ ἕνα τραγούδι γιὰ τὰ λουλούδια τῆς Μπρέντα.

Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ στερνὸ μου τραγούδι, τ' ἄστρα θὰ μὲ προσβλέψουνε σὰ στὶς νυχτιὲς τῆς νιότης μου, τὸ ἔρωτεμένο σεληνόφεγγο μοῦ ξαναφιλεῖ τὸ μάγουλο, τὰ πνεμάτινα κόρα ξεψυχισμένων ἀηδονιῶν ἠχολογοῦνε στ' ἀπόμακρα, ὑπνισσμένα κλειοῦνε τὰ μάτια μου, ἡ ψυχὴ μου χύνει τὴν πνοὴ τῆς, καθὼς ἡ λύρα μου τοὺς τόνους τῆς—μοσκοβολάνε τὰ λουλούδια τῆς Μπρέντα.

Ἐνα δέντρο θὰ ρίχνῃ τὸν ἴσκιό του πάνου ἀπὸ τὴν πέτρα τοῦ τάφου μου' θὰ προτιμοῦσα μιὰ φοινικιά, ὅμως αὐτὴ δὲ μεγαλώνει στὸ βοριά' θὰ εἶναι ἴσως μιὰ φιλύρα, καὶ τίς καλοκαιρινὲς βραδιὲς θᾶρχονται κεῖ οἱ ἔρωτεμένοι καὶ θὰ ρωτολογιοῦνται. Τὸ σπινοῦρι πού ἀφουγκραζόμενον κουνιέται στὰ κλαριά, ἀπόμεινε σωπασμένο, καὶ ἡ φιλύρα μου θροεῖ μπιστευτικὰ πάνου ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν εὐτυχισμένων, πού τόσο εἶν' εὐτυχισμένοι, ὥστε δὲν ἔχουνε καιρὸ νὰ διαβάσουνε ὅ,τι ἀπάνω στὸ ἄσπρο νεκρολίθαρσ στέκει γραμμένο. Ἀργότερα ὅμως, ὅταν ὁ ἀγαπημένος θᾶχῃ χάσει τὴν ἀγάπῃ του, τότες ξαναγουρῖζει πάλι στὴν παλιὰ του γνωστὴ φιλύρα καὶ στεινάζει καὶ κλαίει, καὶ παρατηρεῖ γιὰ ὦρα καὶ συχνὰ τὴν ταφόπετρα, καὶ διαβάζει ἀπάνω γραμμένο :—Ἀγάπαγε τὰ λουλούδια τῆς Μπρέντα.

HEINE

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΠΕΤΡΟΥ ΒΛΑΣΤΟΥ—ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΗΤΙΚΗΣ.—ΑΘΗΝΑ, 1914.

Τὸ βιβλιαράκι ἀφτὸ δὲν εἶναι γραμματικὴ ἐπιστημονικὴ πού λένε, μόνε εἶναι περιγραφικὴ Ἔτσι δὲ θέλει λόγο πὼς οὔτε στὴν ὄλη (κεφάλαιο γιὰ σύνταξη, δὲν ἔχει), οὔτε στὴ διὰταξη, οὔτε στοὺς ὀρισμοὺς δὲ δίνει σκεδὸν τίποτε νέο, παρὰ πράματα πού ξέρομε ἀπὸ προηγούμενα βιβλία καὶ πρῶτα πρῶτα ἀπὸ τὴ γραμματικὴ τοῦ Φιλῆντα. Μὰ ἂν καὶ δὲν περιμένουμε ἀπὸ τέτοιω λογίῳ γραμματικὴ ἐπιστημονικὰ νέα, πάλε μὲ τὸ δίκιο μας θέλουμε νὰ ξεχωρῖζει ξάστερα, καὶ νὰ μιλάει καθαρά, καὶ παντοῦ ἀκόλουθα μὲ τὸν ἑαφτὸ τῆς.

Ἴσα ἴσα ὅμως ἀφτὲς μας αἱ ἀπαίτησες δὲ μᾶς ἀφίνουνε νὰ μένουμε πάντα ἐφκαριστημένοι διαβάζοντας τοῦτο τὸ βιβλιαράκι. Λόγου χάρι:

Στὴ σελ. 6 διαβάζουμε τᾶκόλουθα:

«Ἐχομε ὅμως στὴ γλώσσα μας, **ἄλλους τρεῖς ἤχους**, πού δὲν τοὺς γράφουμε [μὲ ξεχωριστὰ γράμματα, μὰ πού τοὺς σημειώνουμε μὲ τὴ συμπλεξιά δὲ ἄλλωνε γραμμάτων. Ἄφτὰ εἶναι τὰ ἀκόλουθα : **μπ ντ** καὶ **γκ** (ἢ γγ)».

Ἐδῶ δλέπουμε πὼς μιλάει γιὰ **ἤχους** ἀντὶ **φτόγγους**, ἐνῶ ἡ γραμματικὴ τοῦ Φιλῆντα μὲ χαρὰ ξεδιαλύνει | τὴ διαφορὰ ἀνάμεσα τῷ **δυσωνῶνε** τους. (§§ 13-15)

Ἐπειτα γράφει **ἄλλους ἤχους**, ἐνῶ ὡς ἐδῶ δὲ μίλησε παρὰ μόνου γιὰ γράμματα. Δηλαδὴ δὲν ξεχωρῖζει τὸ γράμμα ἀπ' τὸ φτόγγο. Σένα βιβλίῳ ὅμως πού, ἂν καὶ εἶναι γραμμένο γιὰ ντιλετάντηδες, ὅμως εἶναι τελοσπάντω γραμμένο στὸν εἰκοστὸν αἰῶνα, ἀφτὸ εἶναι ἀσυχώρητο ψεγάδι. Γιατί, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ἀφτὸ εἶναι τὸ τρισολέθριο κακὸ γιὰ τοὺς Ἑλληνας, πού τοὺς ἔχει φλωμώσει ἡ καθαρέβουσα, γιὰτι τοὺς δείχνει ὁμάδες ψηφιδῶνε, πού μοιάζουνε στὴ μορφή μὲ τίς λέξες τῶν ἀρχαίων βιβλίων καὶ πού ἀφτὰ προφέρνοντας τες, σάνπως τοὺς λέει τὸ νεοληνικὸ φτογγολογικὸ τους αἴστημα, θαρροῦνε πὼς μιλοῦν ἀρχαία ἑλληνικά. Καὶ χαμπάρι δὲν ἔχουν, πὼς ἀπὸ κάτου ἀπ' τὰ μάδρα κρύα γράμματα ὑπάρχει κάτι ἄλλο, κάτι ζωντανό, πού πάντα ἀλλάζει πού ποτὲς δὲ σταματᾶ, πού εἶνε τὸ καθαφτὸ *perpetuum mobile*.

Ὁ συγγραφέας λοιπὸ μιλάει γιὰ **τρεῖς ἤχους**, ἐνῶ πιὸ κάτου **τέσσερις φτόγγους** δλέπουμε' δηλ. τὸ δίψηφο σύφωνο **γκ** δὲν πιστέβουμε νὰ νομῖζει ὁ κ. Βλαστός, πὼς τὸν ἴδιο φτόγγο παραστήγει στὸ **γρημενὸς** (**γκ** προλαρυγγικὸ) καὶ στὸ **ἀνάγκη** (γκι οὐρανικὸ) Ἐπειτα στὰ παραδείγματα πού ἀναφέρει γιὰ **ντ μπ** (γιὰ τοῦτο δὲ ἔξεχασε ὀλίγελα νὰ δείξει παραδείγματα) πιὸ καλὰ θᾶκαμε νὰ ξεχώριζε τίς λέξες πού ἔχουν ἀφτὸς τοὺς φτόγγους στὴ μέση ἀπ' τίς ἄλλες πού τοὺς ἔχουνε στὴν ἀρχή.

Πέστε μου τώρα σεις οί ἴδιοι, ὦ Ἕλληνες, ποιά εἶναι ἡ ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα σήμερα; Γιατί λοιπὸν ἀφτῆ τῆ γλῶσσα τῆ λέτε δημοτικὴ, ἐνῶ πρέπει νὰ τῆ λέτε νέτα σκέτα Ἑλληνικὴ, καὶ τὴν προγονικὴν νὰ τῆ λέτε ἀρχαία Ἑλληνικὴ; Ἄλλη ἑλληνικὴ γιὰ μᾶς τοὺς ἐπιστήμονες ἐλληνιστάδες, τοὺς γλωσσολόγους, δὲν ὑπάρχει.

Τὸ μεγάλο προτέρημα ἀφτῆς τῆς γραμματικῆς εἶναι, πού ἀπλουστεῖ τὴν ὀρθογραφία ἀπορρίχνοντας μιά καὶ καλὴ τὰ πνέματα, τὴν περισπωμένη, καὶ τὰ διπλά τριδάμενα (σύφωνα). Κεῖθω ὅμως θὰ μπορούσε νὰ εἶναι πιὸ ἀκολούθος μὲ τις ἀρχές του, λόγου χάρι:

Σελ. 10 γράφει *καλλίτερος* καὶ σ.λ 39 *καλλίτερος*

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς οὔτε *τῶνα*, οὔτε *τᾶλλο*, δὲν εἶναι σωστό. *Καλλίτερος* δὲν κάνει, γιατί δὲ γίνεται ἀπ' τὸ *καλλίων*. Τὸ σωστό εἶναι ἔτσι πού τὸ ξεδιαλύνει ὁ Φιλήντας (§ 670—71) δηλ. ἀπ' τὸ *καλὸς* κατ' ἀναλογία.

Καλλίτερος καὶ γενικὰ—*ίτερος* πάλε δὲν εἶναι σωστό. Ἄν κοιτάξουμε τὴν ἱστορία τῆς κατάληξης ἀφτῆς, βρίσκουμε πὼς—*ύτερος* εἶναι σωστό νὰ γράφουμε (σὺν τῷ Φιλήντα ἐγὼ ὁμῶς προτιμῶ τὴ γραφὴ μὲ *η*, γιατί ὁ σημερινὸς Ἕλληνας κλίνει τὸ ἀρχαῖο *βαθύς* σὺν τῷ *ληστής* καὶ νιώθει *η* καὶ στὶς δυὸ κατάληξεις. Ἔτσι λοιπὸν ἀφτῆ *η* ἔχουμε στὸ θετικὸ—*ής*, *η* θὰ γράφουμε καὶ στὸ συγκριτικὸ—*ίτερος*. Δὲν εἶναι λόγος νὰ φορτώσουμε μὲ ἀνώφελους ξεχωρισμοὺς τὰ μυζαλὰ τῶν παιδιῶνε.

Ὅπως λοιπὸν στὰ ρήματα (σ. 67) μὲ τὸ δίκιο του γράφει *βαρήνω* κτλ. ἔτσι θάπρεπε νὰ γράφει *βαρητέρος* κτλ. γιὰ νὰναι πιὸ ἀκόλουθος μὲ τὸν ἑαφτὸ του.

HORVATH ENDRE

Οὐγκαρέζος καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς φιλολογίας.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥΤ & ΣΙΑΣ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡΙΘ. 42

Πουλιούνται μ' ἐλαττωμένες τιμὲς τὰκόλουθα βιβλία τοῦ κ. Σ. Σκίπτη:

1) *Μεγάλων αῦρα*, ποιήματα (ἀντὶ Δρ. 3) Δρ. 1.— 2) *Κάλδεια Μέτρα* ποιήματα (ἀντὶ Δρ. 3) Δρ. 1.— 3) *Ἀγία Βαρβάρα* Δράμα 4 μέρη (ἀντὶ Δρ. 3) Δρ. 1.— 4) *Νύκτα τῆς Πρωτομαγιάς*, Δράμα 3 μέρη ἀντὶ (Δρ. 5.) Δρ. 1.— 5) *Ἀπέθαντος, Ποιήματα* (ἀντὶ Δρ. 4) Δρ. 2.— 6) *Θέατρο καὶ Πρόζα μονόπρακτο Δράμα καὶ Διήγημα* ἀντὶ (Δρ. 3) Δρ. 1.— 7) *Τρόπαια στὴν Τρικυμία*, ποιήματα (ἀντὶ Δρ. 3) Δρ. 1.— 8) *Οἱ Τσιγγανόθεοι* Κωμῶδια σὲ μιά πράξη καὶ πρόλογο (ἀντὶ Δρ. 3) Δρ. 1.— 9) *Ἡδίοδου Ἔργα καὶ ἡμέραι μετ'ἀφραση* Δρ. 1.— 10) *Ὁ Γύρρος τῶν Ὄρων* Ὀνειροδράμα σὲ πέντε μέρη καὶ πρόλογο Δρ. 4.— *Ἀκρίτας* Περιοδικὸν τομ. 1—4 1904—1906 ἀντὶ Δρ. 48,δρ. 8.

Στὸ ἴδιο Βιβλιοπωλεῖο, ὅπου πουλιούνται καὶ περασμένα φύλλα τοῦ «Νουμά» καθὼς καὶ τόμοι τοῦ 1914 μὲ ἐξώφυλλο (δρ. 12), μπορούνε νὰ στέλνουν ἢ νὰ πηγαίνουν νὰ πλερώνουν τὴ συνδρομὴ τους καὶ οἱ συνδρομητῆς τοῦ «Νουμά», παίρνοντας ἀπόδειξη κανονικὰ ὑπογραμμένη.

✻ ✻ ✻ ✻ ΓΑΛΗΝΗ ✻ ✻ ✻ ✻

Τὸ πέλαγο σὺν κρούσταλλο ξεπλύνει.
Ἄσπριζον τὰ λιλάδια καθάρα,
Γαλήνη. Οὔτε ἀνάσασμα. Πυρώνει
Ὁ ἥλιος κοιμισμένα τὰ νερά.
Ἡ ζέστη τρεμουλιώζει καὶ θαμπώνει
Βράχους καὶ σπῆια πέρα στὴν ξηρά.
Ἄντικρυ ὁ μύλος ἀδικα τεντώνει
Στὸν οὐρανὸ τὰκίνητα φτερά.
Στὴν ἄκρη τοῦ νεροῦ τοῦ γα'ανου
Ἐνώνεται τὸ κάτω τ' οὐρανὸ
Σ' ἀπέραντη, θολή, γαλάζια σφαῖρα
Στὴ μέση ἓνα καίκι ἀπ' τὸ πρῶν
Τοῦ κάκου προμῆνει μιά πσιθ...
Λὲς κ' εἶναι κρεμασμένον στὸν ἀέρα.

ΝΙΚΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ

✻ ✻ ✻ ✻ ΤΕΛΕΣΤΕΙΑ ✻ ✻ ✻ ✻

Ἐγειρε τὸμορφο σπιτάκι σου,
πλαγιάζει ἀποσταμένο
βουλιέται ἡ μοῖρα, κάποια θυσία αὐγάζει
πού κατὶ ἐξιλεώνει. Ἴδου χαράζει
ἢ Ἀνατολή ἴσως σβήσουν τὰ τελόνια,
τὴν τρυφερὴν ὅπου πικραίνουνε ψυχούλα σου
χρόνια καὶ χρόνια
Μάζεψε τὶς γλυκιές σου ἐνθύμησες,
λουλουδια μεσ' σὲ χόνια,
κι ὡς μὲ ἀγιαστήρι ὦ ἔβγα νὰ ραντίσεις,
ἴσως μὲ τᾶγο μύρο τους καὶ λύσεις
τὰ μάγια ἀπὸ τὰόρατα δαιμόνια,
τὴ θαλλερὴ πού φαρμακῶνουνε ζωούλα σου
χρόνια καὶ χρόνια.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

SCHUMANN. — Τὸ ταλέντο ἐμγάζεται, ἢ μεγαλοφυΐα δημιουργεῖ.

HEINE. — Ἐχω τὸ εἰρηνικότερο φρόνημα. Οἱ ἐπιθυμίες μου εἶναι: μιά φτωχικὴ καλύβα, μὴν ἀχυρένια στέγη μὰ καὶ καλὸ φαή, καλὸ κρεβάτι, φρέσκο γάλα καὶ βούτυρο, στὸ παραθύρι μου πάνου λουλιούδια, στὴν πόρτα μου ἀπόξω λίγα ὄμορφα δέντρα, κι ἂν ὁ πανάγαθος Θεὸς θέλει νὰ μ' ἔχει τέλεια εὐτυχημένονε, θὰ μοῦ δώσει νὰ γευτῶ τὴ χαρὰ, στὰ δέντρα τοῦτα νᾶναι κρεμασμένοι πεντέξη ἀπὸ τοὺς ὄχτρούς μου. Μὲ συγκινημένη καρδιά θὰν τοὺς σι χωρέσω πρὶν πεθάνουν γιὰ κάθε ἀδικία πού μοῦ κάμανε στὴ ζωή.— Ναι, πρέπει νὰ συχορνᾶει κανεῖς τοὺς ὄχτρούς του, μὰ μόνον σὺν τοὺς βλέπει κρεμασμένους.

EMERSON. — Ὁ τέλειος ἄνθρωπος εἶναι ἡ προφητεία τοῦ πνεύματος, ὁ φίλος εἶναι ἡ ἐλπίδα τῆς καρδιάς.

EMERSON. — Ἡ φύση δὲν ὁμοιοκαταληγεῖ τὰ τέκνα τῆς καὶ ποτε δὲν κάγει ὁμοίους δυὸ ἀνθρώπους.